

אהבה לא זקוקה להסבר

Category: במדבר, חקת

ערב הכניסה לארץ משה מעניק לבני ישראל 'צידה לדרך' ומטמיע בהם את ההבנה כי יש לקיים את מצוות ה' בקבלת עול, כמו החוק של פרה אדומה.

דווקא עכשיו פרה אדומה?

מפעם לפעם אנו קוראים בעיתון שנולדה פרה אדומה בקיבוץ מסוים בארץ. כולם מתלהבים ושמחים ויש כאלו שרואים בכך סימן לביאת המשיח, שכן כדי שנוכל לבנות את בית המקדש ולהקריב קורבנות עלינו להיטהר במים שמעורב בהם אפר של פרה אדומה.

ואז לאחר בדיקה מדוקדקת מגלים שיש לה ל'פרה האדומה' דגן כמה שערות שחורות וכדו', ושוב אנו קוראים בעיתון שהפרה אדומה כבר לא כל כך אדומה? ושוב אנו מצפים מחדש לפרה האדומה שתיוולד?

השבוע בתחילת פרשתנו כותבת התורה לראשונה על המצווה הזאת. מה יעשה אדם שנגע במת או בקבר ונטמא? יש צורך להזות עליו את המים החיים.

פרשת חוקת נכתבה בסוף שנת הארבעים. מסופר בה שמשה הכה את הסלע שזה היה בסוף שנת הארבעים. שואלים המפרשים מדוע התורה כותבת את מצות פרה אדומה בפרשתנו, לכאורה עליה היה להיכתב עוד קודם לכן, בחומש ויקרא, שבו עוסקים בכל דיני טומאה וטהרה?

יתרה מזו: הפעם הראשונה שהיו זקוקים לפרה אדומה הייתה, כפי שמסופר בתורה, שנה אחת אחרי יציאת מצרים כשחגגו את הפסח הראשון במדבר. מסופר שהיו אנשים טמאים לנפש אדם, ויש מהמפרשים שאומרים שהטמאים הללו היו האנשים שהתעסקו עם נדב ואביהו או עם ארונו של יוסף. ובכלל כל אדם שרוצה להקריב קרבן עליו להיטהר קודם לכן. ואם-כן חייבים לומר שכבר אז היו צריכים לדעת על מצות פרה אדומה וכבר אז היא נאמרה! ומדוע היא נכתבה רק בשנת הארבעים?!

בנוסף לזה, נשאלת השאלה, מדוע כותבת התורה "זאת חוקת התורה" בה בשעה שהיה עליה לכתוב לכאורה "זאת חוקת הפרה"?

המנהיגים נעלמים והעם עצמאי

בפרשה זו התרחש דבר משמעותי ביותר שמשנה את כל ההיסטוריה של דור המדבר. בפרשה זו

אנו קוראים על הסתלקותם של המנהיגים של דור המדבר. השבוע אנו קוראים על פטירתה של מרים הנביאה אחות משה ואהרן. ובד בבד אנו קוראים השבוע גם על פטירתו של אהרן הכהן, ועל כך שכולם התאבלו עליו במשך שלשים יום. בנוסף לכך אנו קוראים לראשונה שמשה רבינו לא יזכה להיכנס לארץ ישראל.

לפתע בבת אחת מגלה עם ישראל שהוא נותר ללא שלושת הרועים שדאגו לו במדבר וכל מחסורם ויהבם היו תלויים אך ורק בהם: המים בזכותה של מרים, ענני הכבוד בזכות אהרן הכהן והמן בזכות משה רבינו. לפתע בני ישראל צריכים להתחיל לדאוג לעצמם. כעת הם יצטרכו להילחם כדי לכבוש את הארץ וכו' וכו'.

ולפיכך, כאן מבקש משה רבינו לתת להם לישראל "צידה לדרך"; התורה רוצה לומר להם כיצד הם יוכלו להחזיק מעמד במשך השנים והדורות הבאים. באה התורה ואומרת "זאת חוקת התורה".

מהו חוק? חוק זה דבר שאינו מובן בשכל אנושי, אין לו הסבר הגיוני. כאשר שואלים מדוע צריך לקיים את מצות פרה אדומה ומה ההיגיון שבמצוה זו, התשובה היא: ככה! אין הסבר, עושים זאת אך ורק מפני הציווי של הקב"ה.

דבר כזה למעשה אינו מקובל בשום חברה נורמלית. לכל מעשה ולכל צעד יש הסבר והיגיון שעומד מאחוריו. גם כאשר אין הסבר הגיוני גלוי שנראה לעין תמיד מנסים למצוא הסבר מניח את הדעת כדי להראות אדם מן הישוב.

כאן באה התורה ומלמדת אותנו שלא צריכים הסברים! התשובה "ככה" גם משמשת הסבר מספיק טוב ומשביע רצון כדי לקיים מצוה²

עד לאותו יום עם ישראל קיים תורה ומצוות כי זה היה הדבר הכי חכם ונכון לעשות והיה מתבקש מאליו. הם היו הדור שעמד למרגלות הר סיני וקיבל את התורה ומשה לימד אותם את כל התורה. מה הפלא אפוא שהם קיימו את כל מצוות התורה. אולם עכשיו כאשר עומדים לפני הכניסה לארץ, מדובר כבר בדור חדש שלא ראה בעיניו את מעמד הר סיני, עכשיו כבר לא יהיו ניסים ולא יהיו מנהיגים מסוג המנהיגים שעם ישראל הורגל להם עד עתה.

בא משה רבינו ונותן להם את המרשם הבטוח איך וכיצד עליהם להחזיק מעמד: "זאת חוקת התורה"³ עליכם לקיים את התורה בגלל שכך רצונו של ה' ולא בגלל סיבה אחרת. יבואו ימים ומצבים שלא תהיה שום סיבה הגיונית לקיים תורה ומצוות, ולהיפך, על פי השכל וההיגיון יצטרכו לנטוש ולעזוב את התורה ח"ו, והדבר היחידי שיחזיק יהודי הוא "ככה" בלי שום סיבה הגיונית. רק קיום החוק לבדו יתן לו את הכוח לגבור על כל הטעמים המפולפלים והמנומקים מדוע לא לקיים את התורה.

למה? ככה!

לאמיתו של דבר, יש כאן עומק אינטימי מאוד: כאשר שואלים הורים מדוע הם אוהבים את ילדיהם, אם הם מתחילים להסביר הסברים וסיבות לאהבתם? הם חוטאים לאמת. משום שזו לא הסיבה האמיתית לאהבה שלהם. ישנם הורים ששייבו שהם אוהבים כי הילד שלהם חמוד, ואם הוא לא היה חמוד כלום לא הייתם אוהבים אותו? בגלל שהוא חכם? ואם חלילה יאבד את חכמתו אז תפסיקו לאהוב אותו? אהבה של הורים לילדים זוהי אהבה ללא טעם וסיבה, אלא למעלה מטעם ודעת. מהי התשובה האמיתית מדוע הורים אוהבים את ילדיהם? התשובה היא "ככה", ללא סיבה וללא הגיון. אין צורך בסיבה, כי ברגע שאתה מתחיל להסביר אתה "מחלל" את הקשר הזה, אתה מוריד את הרמה של האהבה ו'פורט' אותה לפרוטות.

כך גם בענייננו: הקשר בין יהודי להקב"ה הוא לא קשר שמבוסס על הגיון, ולכן כאשר אני אומר שאני מקיים מצוה פלונית בגלל טעם מסוים, זה אולי לא שקר, אבל בוודאי זוהי לא כל האמת! למשל, אדם שומר שבת כי זה נותן לו הרגשה טובה; זה יום של קדושה וכל המשפחה מתאספת והוא מצפה לזה כל השבוע? הכל טוב ויפה, אבל נניח שכל הסיבות הללו יתבטלו, האם הוא יפסיק חלילה לשמור שבת? וכך גם בכל המצוות, נכון שישנם טעמים וסיבות שמקלים על קיומן וגורמים ליתר שמחה, אולם הסיבה האמיתית היא רצון ה'. זהו הקשר העמוק והאמיתי שיש ליהודי עם הקב"ה וברגע שנותנים הסברים שונים מדוע אנחנו מקיימים מצוות אנחנו "מחללים" במידת מה את הקשר והיחס האינטימי שזכינו לו עם הקב"ה.

מהי ההוראה עבורנו? פעמים רבות אני נשאל על-ידי הורים: איך אני מסביר לילדיי שצריך להתחתן דוקא עם יהודי? למה שהוא יותר על אהבת חייו רק בגלל שבן/בת הזוג אינו יהודי? אז נכון שישנם הסברים שונים ומגוונים, שישנם מספיק קשיים בחיי נישואים ולפיכך ראוי להינשא למי שבא מרקע דומה ושווה ואז קל יותר להסתדר וכיו"ב, וכן צריך להמשיך את העם היהודי וכו' וכו', אבל על כל סיבה הגיונית ניתן להתווכח, שכן כל דבר-שכל נתון לוויכוח, כך הוא טבעו של הגיון שיש סברה לכאן ולכאן. אבל התשובה האמיתית היא "ככה"!

אולם, רבותיי, רק בשעה שההורים עצמם מראים דוגמא אישית שהם חיים את היהדות ומקבלים את התורה בקבלת עול של "ככה" הם יכולים לצפות שגם הילדים שלהם יקבלו את התשובה הלא-הגיונית הזאת של "ככה"?